

Szerkesztőségi iroda:
Nagybeeskerek,
Zápolya-utca 1-ső szám,
hová a lap szellemi részét illető
minden közlemény intézendő.
Kiadóhivatal:
Pleitiz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybeeskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizeté-
sek és a lap szétküldésére von-
natkozó felszólalások intézendők.
Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: Dr. BRÁJER LAJOS.

Előfizetési árak:
Egész évre ——— 24 kor.
Félévre ——— 12 „
Negyedévre ——— 6 „
Egy hóra ——— 2 „
— Egyes szám ára 3 fill. —

Hirdetések
a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési
irodáknban.

Megjelenik
vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Nagybeeskerek, 1910.

XXXIX. évfolyam 290 szám.

Szerda december 21.

A kormány szociálpolitikája.

— december 21.

Zajtalanul és észrevétlenül hangzott el legutóbb a képviselőházban Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter beszéde, amelyben a fehér foszfor eltiltásáról szóló törvény kapcsán valóságos programot adott a kormány szociálpolitikájáról. Nálunk a csendes munka iránt kevés fogékonysága van a közvéleménynek. Politikai botrány, parlamenti zajongás jobban érdekli, mint a csendben folyó tevékeny munka. És csak természetes, hogy amíg az ellenzék tizenégy napot is el tud tölteni a teljes céltalan indemnitásvitával, addig az oly országos fontosságú kérdések, mint például a fehér foszfor használatának eltiltása, vagy a munkásvédelem érdekében kifejtett akciók, mint szürke események, alig érdeklik a mi politikusainkat.

Pedig esztendőnk óta sem hangzott el olyan fontos kormányhatározat, mint aminőt a fehér foszfor eltiltásáról szóló törvényjavaslat tárgyalásakor tett Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter. Ez a beszéd tanúságot tett arról, hogy Hieronymival az a szellem vonult be ismét a kereskedelmi miniszteriumba, amely minden feltűnés nélkül igyekszik szociálpolitikai programját megvalósítani és a munkásosztály egészségügyi és szociális érdekeinek megvédelmézésére a legmesszebbmenő intézkedésekre is kész.

Esztendőnk óta volt készen a berni nemzetközi kongresszus határozata a fehér foszforra a gyufagyártásban való eltiltásáról, de a koalíciós kormány egyáltalában nem gondolt arra, hogy életbeléptesse azt a megállapodást, amely a munkások ezreit volt hivatva megmenteni az életnek.

Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter hivataloskodásának első teendője volt e nemzetközi megállapodás törvényreemelésére és jöellehet érdekelt részről igen hathatós és messzeágazó agitáció indult meg a fehér foszfor alkalmazhatóságának érdekében. Hieronymi a munkásság érdekeit vette figyelembe és benyújtott törvényjavaslatával ezeket életét mentette meg. Csak az tudja ezt valójában méltányolni, aki ismeri azokat a végzetes pusztításokat, amiket a fehér foszfor a gyufagyári munkások között előidézett és aki tudja, hogy évtizedek küzdelme se tudta elérni azt, hogy a kormány végre hatalmi erővel vessen véget az emberpusztításnak.

De Hieronymi nem állt meg a fehér foszfornál. Bejelentette, hogy munkásvédő akcióját folytatni fogja a fazekasiparban és el fogja tiltani a gyilkos ólomház használatát is. Epen az utóbbi napokban kerültek ismét nyilvánosságra azok a retentő adatok, amelyek a fazekasmunkások csontjainak elnyomórtását bizonyítják és a közvélemény segítségét kérő hangjának nem kellett megismétlődnie, mert Hieronymi nyomban intézkedett, hogy ennek a veszedelemnek is vége szakadjon.

Egy nagyszabású munkásvédelmi akciónak ragyogó perspektívája tűnt fel a szemek előtt. A miniszter tudatta, hogy egymásután be fogja terjeszteni a szociális intézkedések egész sorozatát és a nők éjjeli munkájának szabályozásáról s. i. u. koru munkások jogviszonyainak szabályozásáról és a vasárnapi munkaszünet szigorításáról szóló törvényjavaslatok lesznek a bizonyosságai annak, hogy Hieronymi milyen arányokban és milyen odaadással igyekszik programját megvalósítani.

És aki nem hagyja figyelmen kívül, hogy a miniszter többszöri kijelentése szerint már régebben elrendelte a munkásbetegségélyezésről szóló törvénynek az elkészítését, az világosan láthatja, hogy a kereskedelmi miniszter olyan szociálpolitikai akciót indított meg, amihez fogható Baross Gábor óta nem látott a magyar törvényhozás.

Háromnegyed esztendeje sincs, hogy a kormány a komoly munkát elkezdhette és a kereskedelmi miniszter e rövid idő alatt bebizonyította, hogy valóban az akar lenni, amiben híres iglói beszédében, a melyben elsőnek fejtette ki a kormány programját, mutatkozott. A munka ennek a programnak az alapja és állíthatjuk, hogy a kereskedelmi miniszter bejelentett és végrehajtott akcióiban több a pozitív haszon a közönségre nézve, mint a mennyit más kormányok esztendőnk alatt se képesek elérni. A közvélemény ítélőképessége előtt ez nem maradhat észrevétlenül és meg vagyunk róla győződve, hogy az elismerés zászlóját fogja meghajtani a kereskedelmi miniszter előtt mindenki, aki tudja, hogy intézkedéseivel a népnek mily széles rétegeit mentette meg a biztos pusztulástól.

Tájékoztató.

A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület munkásgimnáziumának folyó havi előadása: December 29. 8—9 ig gazd. földrajz, 9—10 ig közigazgatás.

Az ingyenes olvasóhelyiség és könyvtár nyitva van minden nap délután 5 órától este 10-ig. Vasár- és ünnepnapokon d. u. 2 órától este 10-ig. Könyvtárhoz vasárnap, szerda, péntek délután 5—7 óráig.

A fürdő (telefonszám 118.) minden nap reggel 6 óráig kezdve déli 12 óráig az urak részére nyitva van. Hölgyek részére minden hétfő, szerda és pénteken déltől 1/45 óráig délután. Ugyanazon napokon este 5 órától 7-ig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap déliben gőzfürdő. A kádfürdő reggeltől este 7 óráig nyitva van.

A „TORONTÁL” tárcája.

A szent Skarabäus.

— A „Torontál” eredeti tárcája. —

A szépirodalomnak és művészeteknek legtöbbet földolgozott és legkedveltebb tárgya a szerelmi élet. Az ezzel összefüggő események elbeszélése, az érzelmeknek és szenvedélyeknek játéka, a vágy és kötelesség összeütközése, a társadalmi intézményektől, erkőcstől, szokástól, törvényektől megbéklyózott érzés föllázadása s ezeknek a különböző elemeknek szakadatlan, új helyzetekbe való bekerülése évezredek óta izgatja és serkenti munkára a teremtő művészi képzeletet. De ennek a sokoldalú, sőt azt lehetne mondani, minden oldalú megvilágításnak ellenére is a szerelmi életnek inkább csak a fölületen jelentkező és szinpadri részei, az érzések és létsorsot alakító cselekedetek azok, amelyeket a művészet révén megismert az emberiség. Régebben csak a szerelmi élet díszletei, a cirádák, az ornamentika volt a művészet tárgya. Később azután már az épület falait, az emeleteket, a nagy, nyit, egyenes folyosókat, másoknál még — a hálószobákat is meg lehetett látni és csak a legújabb — persze nem esztendőkkkel, hanem évtizedekkel mérve az időt — a legújabb irodalom ázott le egészen odáig, ahol ennek az épületnek szociális és fiziológiai, tehát társadalmi és élettani alapjai vannak. Tudomány és szépirodalom vállvetett erővel

dolgozott azon, hogy megismertesse a ködös, érzélgős, holdvilágos szerelem után azt a nagy társadalmi és élettani erőt, amelyet a nemi és szerelmi élet a természet háztartásában képvisel. A naturalista regény a természettudományi ismeretek haladásának és minden művelt ember gondolkodásában való fölszivódásának következtében megmutatta az állatot az emberben, ahogy a régi idealisták szótára a legegységesebb és legtermészetesebb emberi szükség letek kielégítését nevezte. Nagy művészek munkáiban hatalmas erővel szólalt meg az ábrándozás, gögicselés, tárgyaltan sóvárgás vagy-arisztokrácia helyett a nyers és fekezellen indulatok, a szükségletük tárgyát nyitlan megnevező szavendélyek, meztelen vérszegénnyé nem tett, erőtelensre nem halványított érzések demokráciája.

A szerelmi élet rajzolásában bekövetkezett, másik nagy változás szintén s a szónak még igazibb értelmében demokratikus jellegű. A régi művészet, a nagy görög vagy ind költők elbeszélő munkái istennők, királyok szerelmi életének szociális szempontból alsóbbrendű szerelmi élettekkel nem is igen foglalkozott. Idők folyamán az égi helyére a földi arisztokrácia került s amint új társadalmi osztályok keletkeztek s kértek részt a társadalom hatalmából, intézményeiből és szellemi életéből, úgy került ezeknek az osztályoknak sajátos szellemi és nemi életé is az irodalmi élet középpontjába. A mi időnknek társadalmi szempontból legjellemzőbb vonása a proletárság minden fájának minden vonatkozásban való megmozdulása és jelentkezése, sajátos életv szonyai-

nak s ebből származó gondolkozás és érzés módjának minden téren s így a szépirodalom terén való kifejezése is.

Előmozdította az ezen irányú fejlődést az a hadjárat is, amelyet a haladó emberi gondolkodás megindított azon képnutatás és alszenteskedés ellen, melyé az öskereszténységnek önmagában véve nagyszerű aszketizmusát összezsugorították. Továbbá a mindent megértő és mindent megbocsátó nemés és előkelő gondolkodásmódnak mind szélesebb körökben való elterjedése, amely szakított azzal az éppén olyan fonák, mint ostoba nézettel, hogy az emberi életben oly nagy szerepet játszó dolgokra csak gondolni szabad, de róluk beszélni nem.

Mindezeknek a tényezőknél össze kellett játszania, hogy a szerelem proletárjai, az ugynevezett bukott nők előtt megnyiljanak az irodalmi megismerés kapui. Zola, Dos ojewsky, hogy csak két titán nevet említsünk, voltak az irodalom és a prostitúció törvényes és jogos összekelésének a tanúi.

Ebbe a fejlődési sorba kell beállítani, mert csak így lehet igazi értelme és jelentősége szerint méltatni.

Else Jerusalemnak „A szent Skarabäus” című regényét, amely a perditák társadalmának hozzáértés, alaposság és kimerítő ismertetés szempontjából is szerfőlt értékes rajzát adja. Lélek-

* A szent Skarabäus. Regény, írta Else Jerusalemnak. A német eredeti 23-ik kiadása után a szerző engedelmével fordította Kunfi Zsigmond. A „Népszava” könyvkereskedés kiadása.

ROYAL-BIOSKOP-SZINHÁZ.

Ruhatár 10 fillér. Fényesen berendezett füstmentes helyiség. Légfűtés. Művészies képek.

Szenzációs műsor. Szerdán két előadás fél 6 és 9 órakor. Szenzációs műsor.

MŰSOR:

1. Sétautazás a Mekong folyón.
2. Egy jól megérdemelt reggeli.
3. Médor adósságot csinál.
4. Francisca di Rimini.
5. A két jószívű betörő.
6. Gyöngykagyló halászat

983—x 21

HIREK.

Rendkívüli megyei közgyűlés. Torontál-vármegye törvényhatósága holnap, csütörtökön délelőtt 10 órakor rendkívüli közgyűlést tart. A közgyűlés tárgyait a ma délután tartott állandó választmányi ülésen készítették elő.

A földmivélsügyi miniszter a rudolfsnádiakért. Megirtuk, hogy a napokban Rudolfsnádi község részéről Magyar Pál apát-plébános, törvényhatósági bizottsági tag vezetésével nagyobb küldöttség tisztelgett Dellimanics Lajos dr. főispán előtt, arra kérvén őt, hogy a község védelmére emelt gátnak szükségessé vált kiköveztetésére vonatkozó kérelmüket pártolólág terjessze a földmivélsügyi miniszter elé. Dr. Dellimanics főispán e méltányos kérését teljesítette is és pártoló felterjesztésére a miniszterium a rudolfsnádiak kérését a lehető leggyorsabban, aig néhány nap alatt kedvezően el is intézte. A földmivélsügyi miniszteriumtól ugyanis a mai napon leirat érkezett a vármegye főispánjához, a melyben a miniszter értesíti a főispánt, hogy a Rudolfsnádi község részéről kért tisztai partbiztosító munkálatok mielőbbi megkezdése ügyében a szegedi kir. folyam-mérnöki hivatalhoz rendeletet intézett, amely rendeletben intézkedik, hogy a szóban forgó munkálatok a szegedi folyam-mérnöki hivatal által elkészített és a miniszter által jóváhagyott tervezetek alapján részint vállalati uton, részint pedig házikezelésben végrehajtsanak. A vállalati munkákra vonatkozó versenytárgyalás 1911. január hó 4-ikére tüzetett ki.

Az aldunai öblözet ármentesítése. A harmadik és negyedik dunai öblözet ármentesítése ügyében ma délelőtt értekezlet volt a vármegye-háza nagytermében Jankó Ágoston alispán elnöklésével. Az értekezleten, melyen rendkívül nagy számban jelent meg az öblözet érdekelt-sége, jelen volt dr. Dellimanics Lajos főispán, Pap Géza országgyűlési képviselő, dr. Vinczehidly Ernő megyei főjegyző és dr. Radda Ignác pancsovai polgármester is. Az értekezlet célja az volt, hogy a szeptember 29-én választott végrehajtó-bizottság beszámoljon azoknak a tárgyalásoknak az eredményéről, amelyeket az ármentesítés ügyében a földmivélsügyi miniszterrel folytatott. Miután Jankó Ágoston alispán, mint a végrehajtó-bizottság elnöke, üdvözölte a nagy számban megjelent érdekelt-séget, ismertette a lefolytatott tárgyalásokat. Közölte, hogy a miniszter az országos nagy közérdekre való tekintettel, hogy az ármentesítés lehetővé váljék, hajlandó a községeket 10 éven át évenként 250 ezer koronával segélyezni, anélkül, hogy az érdekelttség által megindított s jelenleg is folyó pörök visszavonását kívánná, tehát a községek jogai ezenkívül is megállapít-

hatók bírói uton. Ugyancsak közölte az elnök a miniszternek ezzel a kérdéssel összefüggő más óhajait is. A miniszternek ezt az elhatározását az érdekelttség örömmel fogadta s hálás köszö-nettel vette a kilátásba helyezett segítyt, amivel bizonyos körülmények között biztosítva látja az ármentesítés megvalósulását. Miután Jedlicska Jenő az érdekelttség nevében a legmelegebb köszönetét tolmácsolta Jankó Ágo-ston alispánnak, valamint Pap Géza országgyűlési képviselőnek az ügyben kifejtett fáradhatatlan és sikeres munkásságáért, elhatározta az értekezlet, hogy küldöttséget meneszt a földmivélsügyi mi-niszterhez, akinek a küldöttség egyrészt tolmá-csolja az érdekelttség köszönetét, másrészt meg-ismerteti a miniszterrel azokat a kívánságokat, amelyek ennek a kérdésnek végleges helyes megoldásánál még elintézésre várnak. Meg-valasztották egyben a küldöttség tagjait is s a küldöttségben részt vesznek a végrehajtó-bizott-ság tagjai, Pancsova város polgármestere, vala-mint a községek által még kiküldendő tagok. Végül az értekezlet a földmivélsügyi miniszterhez sürgőnyt küldött, amelyben hálás köszönetét fejezi ki a segítyre, valamint a perek tovább- vitelére vonatkozó kijelentéséért s egyben arra kéri, hogy fogadja az érdekelttség küldöttségét, amely szóbelileg ki fogja fejteni előtte a többi kérdéseket.

Katonai szemle. Fischer Dezső hon-védvezredes, az 5-ik honvédegyalozezred parancs-noka ma Szegedről Nagybecskerekre érkezett s itt szemlét tartott a honvédszázalaj felett.

Eisenstädter S. és Társai

divatáruházában Nagybecskereken

Nagy

karácsonyi vásár.

Eladásra kerülnek:

Messalin selymek	métere	1.60 K.
Pongis selymek	"	1.50 K.
Bius selymek	"	2.40 K.-tól
feljebb.		
Kartonmaradékok, Cosmanosi áru	"	-.50 K.
Delaínmaradékok	"	-.90 K.
Csinos mintájú		
tisztá gypaju delalnek	"	1.10 K.
Madeira battisztok	"	1.40 K.-tól
feljebb.		

Uj minták!

Szövetek mélyen leszállított árákon már **K. 1.30-tól** kezdve.

Férfi és női szobkendők, Perzsa-szőnyegok, függönyök, garnitúrák, utitakarók rendkívül nagy választékban.

A kaszinóból. A nagybecskereki Kaszinó-társulat tegnap este Franz J. L. igazgató elnöklésével választmányi ülést tartott, melyen jelen voltak: Szávits Sándor jegyző, Krumenacker Ferenc pénztárnok, dr. Mónay Pál háznagy, Králik László könyvtárnok, Haidegger Ödön, dr. Haidegger Lajos, Keszler Ferenc, dr. Nagy Dezső és Tóth István választmányi tagok. Az ülésen rendes tagnak fölvettek: Szabó István pénzügyi számtiszt, Waltrich János állami polg. iskolai tanárt, dr. Szekeres János közig. fog. gyakornokot, Perjéssy László kir. törvényszéki jegyzőt és Maschke Hugót, az osztrák-magyar bank tisztviselőjét. Jegyvényes tagnak: Grandjean Andor az osztrák magyar bank tisztviselőjét és Faur Jánost. Elhatározta a választmány, hogy az újságokat árverés útján albérletbe adja s az árverés december hó 30-án este 6 órakor lesz a Kaszinó helyiségében.

Ülések a vármegyén. A vármegye állandó bíráló-bizottsága ma délelőtt 10 órakor dr. Dellimanics Lajos főispán elnöklésével ülést tartott, amelyen részt vettek: Oldal Antal, Franz J. L. és Farkas Vince mint a bizottság jegyzője. A bizottság a mai ülésen azokat a felebbezéseket intézte el, amelyeket az igazoló választmány által elkészített megyei viriisek 1911. évi névjegyzéke ellen beadtak.

Délelőtt 11 órakor a vármegye igazoló-választmánya ülésezett Mencez Lipót elnök-lésével. A választmány tudomásul vette a bíráló-bizottságnak az 1911. évi virilis névjegyzékre vonatkozó kiigazításait s jelenti a törvényhatósági bizottságnak, hogy az 1913. év végéig taró tag-sági jogosítvánnyal bíró Chorlé Gyula tör-vényhatósági bizottsági tag meghalt, Vogel Antal pedig lekötözött a tagságról. A választmány kéri a törvényhatósági bizottságot, hogy e jelen-tést tudomásul véve, a két tag helyébe az új választást rendelje el, a választások határnapját állapítsa meg, a választási elnököket pedig küldje ki.

A tordai földvétel. Ismeretes, hogy a tordaiakat a Pejacsevics-féle földek megvételéből mintegy százötvenezer korona illeték terheli. A tordaiak, mint telepesek ennek a súlyos illeték-nek elengedését kérték, de eddig kérésüket nem igen hallgatták meg. A jelenlegi kormány pénz-ügyminisztere most az ügyet megvizsgálás tár-gyává tette s megbízottat küldött ki Tordára, hogy a helyszínen tartson tüzetes vizsgálatot. A pénzügyminiszter küldötte Várady pénzügy-miniszteri osztálytanácsos, valamint Pap Géza országgyűlési képviselő tegnap jelent meg Tor-dán, ahol mindkettőjüket nagy lelkesedéssel és örömmel fogadták. Velük együtt megjelent még a községben a nagybecskereki pénzügyigazgató-ság részéről Vér pénzügyi titkár. A miniszter küldötte egész nap tárgyalta a községben s egyen-

tani és társadalomtudományi szempontból egy-aránt új föld az, ahova e könyv olvasói eljutnak és érdekfeszítő, izgalmas, szívet elszorító utirajz, a melyet az író az olvasóinak kezébe ad. Kétség-telen, hogy e szomorú világnak, a milieunek a legapróbb részletekig elhatoló, mindenre kiter-jeszkedő rajza teszi ennek a regénynek főerős-ségét. Egy nagyvárosi éjjeli tanya életén kereszt-ül megismeri az olvasó mindazokat a gazdasági, társadalmi, erkölcsi és temperamentumbeli okokat, a melyekkel a szerelmi kereskedés számára toboroz-zák a katonákat. Éles szemét nem kerül el egyetlen rés sem, a melyen keresztül romboló erők behatolnak a polgári társadalomba és szedik onnan az áldozatokat. Vége beláthatatlan sorban vonulnak föl ennek a világnak legkülönfélébb típusai, akik mögött ott rajzik a áruvá le-alacsonyított, testükben kizsákmányolt nőknek végtelen sora. Mindegyik életsors mögött meg-nyílik a nagy társadalmi háttér is, láthatóvá lesznek azok a kelevények, rothadások, beszakadó helyek, társadalmunkban minden nyomorúsága, fonáksága, embertelensége, a gazdasági és lelki nyomorúságok soha ki nem apadó kuforrása. Ilyen vonatkozásban ez a regény súlyos kalapács-ütésekkel, — nem tollal — írott vádlevélle lesz a mai társadalom ellen.

Maga e szomorú világ is sokoldalú meg-világításban kerül szemünk elé. A főületes szem a nyomor, szerencsétlenség és becstelenség szürke, minden egyéniséget eltüntető kámszájában látja

a prostituát. Else Jerusalemet megmutatja, hogy ebben a társadalomban is elevenek ugyanazok az erők, itt is van érvényesülés és letörés, rang-és vagyonbeli különbség, vannak nyárspolgárok és bohémek, szegény, koldusok és langelmék és a perditák lélektanának, különös foglalkozásukból eredő, különös gondolkodás módjának föltárása terén van annyi újszerű, különös, érdekes és egészen exotikus jellemvonás e könyvben, mint egy egész könyvtárra menő etnografiai mun-kában.

Az embereken kívül a szerelmi üzlet intéz-ményeinek is igen széleskörű képét látjuk. A regény középpontjában álló Vörösház többször cserél gazdát. Mindegyik gazda más-más fajtaját teremt meg a leányok kizsákmányolásának. Mivel a Vörösház nemcsak a szerelmi élvezetnek, hanem a leánykereskedésnek is börtvéje, azok a leányok, akik idegen üzletekből kerülnek oda, vagy akik onnan jutnak el másfelé, — e vándor-madarak révén megismeri az olvasó mindazokat a különféle üzleti típusokat, üzemi különösségeket, a melyeket a szerelmi ipar megteremtett. S a mikor a Vörösház első gazdája üzletének tökéletes berendezése céljából tanulmányútra indul, elviszi az író magával az olvasót a szerelem külön-böző más vásáraitra is.

Rávilágít „A szent Skarabäus“ a ható-ságoknak, rendőrségnek, kórházaknak, városi igazgatásnak a szerelmi üzlethez való viszonyára, valamint azoknak az embereknél a révén, akik

szomjuságuk eloltására isznak a szerelmi köz-kutak vizéből: az egész társadalomra is.

Ez a méreteiben és mélységében egyaránt nagyzerű társadalmi rajz keretévé lesz egy eleinte érdekfeszítő, később bájos s utolsó ki-hangzásában nagyzerű életpaija történetének. Ezt a pályát Rezek Milada futja meg, aki ott születik, perditá gyermeke gyanánt a Vörösház-ban, szörnnyü sorsnak bélyegével a homlokán, de hatalmas akarattal, erős ésszel a lelkében. A műveltség és filozófia, a melyet eltorzult, kores, de lelket fölemelő formájában juttat el hozzá egy elzüllött lángész, akit az író Peter Altenberg, híres bécsi költő alakja után mintázott s a sze-relem, a melynek tisztító és nemesítő erejét már perditá sorban ismeri meg Milada: összefogva, kemény és erős lelke minden energiájával meg-uyítják a szerelmi üzlet világából kivezető utat a leány számára. A kis Miladából a szomorú társadalmának reformátora lesz, aki a maga és mások testéből összegyűjtött véres pénzt arra akarja fordítani, hogy a gyermeket megmentsé és fölemelje.

Bizonyos, hogy ez a befejezés nem meg-oldása a prostitúció nagy kérdésének. De a könyvnek értéke és jelentősége nem is ebben a kihangzásában van, hanem abban a nagy anyag-ban, amelyet összehoz s a gondolatoknak és érzéseknek abban a zajlásában, a melyet minden érző ember lelkében megindít.

Ipolyi Tamás.

SZALLITÁSI, BIZOMÁNYI, INCASSO FIOK-ÜZLET MEGNYITÁS NAGYBECSKEREKEN

Iroda: Szerb hitközségi palota. (Szerbtemplom-utca) Telefon 139.

PERL MÓR ÉS FIA SZALLITÓK

Iroda: Szerb hitközségi palota (Szerbtemplom-utca) Telefon 139

Elvállalunk minden a szállítási szakma körébe vágó megbízást. Eszközlünk mindennemű szállít-ásokat helyben és vidékre, továbbá butorszállításokat saját patent butorszállító kocsiainkban, vala-mint mindennemű beraktározásokat saját raktárainkban. Beraktározandó árukra előleget nyújtunk.

482x200 141

ALAPITTATOTT 1863. FŐÜZLET SZEGEDEN. ALAPITTATOTT 1863.

kint megállapította, kik a jogos telepesek. E tárgyalások alapján teszi meg az osztálytanácsos jelentését a miniszternek s minden jel arra vall, hogy elengedik nekik az illetéket s a tordai magyarok megszabadulnak a súlyos tehertől.

— **Utóállítás.** A nagybecskereki közös lak-tanyában tegnap reggel 9 órakor utóállítás volt, amelyen a polgári batóságot Szilágyi Albert tb. megyei főjegyző képviselte, hatósági orvosként pedig dr. Haidegger Lajos megyei tisztii főorvos szerepelt. A honvédség részéről Kamen-szky Rezső alezredes, Rigó Dezső főhadnagy és dr. Tausz Sándor ezredorvos, a közös had-sereg részéről pedig Pókay József alezredes, Geschek János főhadnagy és dr. Misera József ezredorvos vettek részt. A tegnapi utó állításon 75 állításköteles jelentkezett, akik közül 27-et soroztak be.

— **A hálósobák réme,** a poloskák kiirtása eddig a lehetetlen dolgok közé tartozott. Mióta azonban a Löchergr Cimexinrel történtek próbák, beigazolódott, hogy Cimexin nemcsak az élő poloskát pusztítja el nyomban, de a Cimexin hatása folytán a peték rögtön kiszáradnak és többé ki nem kelnek. A Cimexin mindenütt használható, szövetet, butort, falat, vagy festést nem piszkít; nyomot vagy foltot nem hagy. Kapható: Kollarich gyógyszerárában Nagybecskereken és a készítőnél: Löcherer gyógy-gyészernél Bártfán. 1030—203

— **Elfogott betörő.** Veszedelmes betörőt fogott el tegnap a nagybecskereki csendőrség. A betörő Petrovics Jócó torontálszigeti illetőségű, 29 éves foglalkozás nélküli csavargó, akinek ugyancsak betörés miatt már a temesvári rendőrkapitánysággal is meggyűlt a baja. Petrovics ugyanis az utóbbi napokban Nikolic Lázár álnév alatt Nagybecskerekre került s itt Mila-nov György kültelki lakos, Klein Bernát téglagyáros, Prandell Rezső kereskedő és Weiserschann Jakab lakásába betört, ahonnan nagyobb mennyiségű ruhaneműt, élelmiszereket, konyhaedényeket, puskát és számos más apróbb tárgyat lopott el. A feljelentések következtében Csánány György csendőrmester szigorúnyomozást tartott s Pál Miklós csendőrrel sikerült is a veszedelmes betörőt elfognia, aki a vallatásnál beismerte, hogy nemcsak itt, hanem Jarkovácson is követett el betörést. A csendőrség Petrovicsot átadta a nagybecskereki királyi ügyészségnek, mely vizsgálati fogság alá helyezte.

Negyven évi jótékonyág.

— A Maskil el Dol története. —

Irtá: Löffler Jónás, egy éti titkár.

(Befejező közlemény.)

II.

Rothmüller Mayer 10 évi érdemdus működés után 1881. évi január 11-én tartott közgyűlésen elnöki állásáról lemondott. Lemondását a közgyűlés nagy sajnálattal fogadta el és hervadtanlan érdemeit jegyzőkönyvében örököltette meg. Rothmüller azonban nem szűnt meg továbbra is az egylet lelkes hívének, nagylelkű pártfogójának lenni és 1887. évi január hó 21-én bekövetkezett haláláig tevékeny tagja volt a választmánynak. Elhunyt feletti részvétele az egylet jegyzőkönyvében adott kifejezést. Ugyanezen közgyűlés Steiner Mihályt, aki eddig választmányi tag volt, egyhangulag elnöknek, Farchy Mózes-t pedig alelnöknek választotta meg. Az új elnök már az első választmányi ülésen indítványozta, hogy az egylet kebelében egy külön alap létesítessék rendkívüli segélyezésekre, melynek alap-kövét ő rakta le, amennyiben e célra 100 koronát ajándékoztak. Steiner Mihály 1881-től 1891-ig viselte az elnöki tisztelet, melyet példás buzgalom-mal, odaadással és bőkezűséggel látott el, úgy, hogy alatta érte el a Maskil el Dol virágzásának fénykorát. Ő alatta az egylet feladatai nemcsak alapszabályszerűen, pontosan teljesítettek, hanem jó szívének sugallatától vezéreltetve minden szegény, minden ügyefogyott benne támaszt és pártfogót talált. Steiner Mihály gondoskodott arról, hogy az egylet pénztára ki ne fogyjon, hogy rendkívüli segélyekre a forrás ki ne apadjon, mert bőkezűsége határt nem ismert, erszénye a jótékonyágnak mindig nyitva állott.

1881. január hó 23-án tartott közgyűlés Schlessinger Jakobot alelnöknek választotta meg. 1882. január hó 15-én tartott közgyűlés dr. Klein Mór főrabbit az egylet tiszteletbeli tagjának választotta.

1883. január hó 14-én tartott közgyűlés Deusch Ignácot választotta meg alelnöknek, aki 1888. január 6-án tiszteről lemondván, helyét Ormódy Imrével töltötték be.

1891. január hó 6-án tartott közgyűlésen Steiner Mihály 10 évi áldásos működése után lemondott elnöki tiszteréről. A közgyűlés lemondását nem fogadta el és közfelkiáltással újra megválasztotta és írásbelileg felkérte, hogy az

elnökséget vállalja el. De hiába volt minden kapacitálás, Steiner lemondását vissza vonni nem akarta és így ugyan e hó 20-án tartott választmányi ülés az elnök lemondását tudomásul véve, elnökválasztás céljából február hó 10-ére rend-kívüli közgyűlés egybehívását határozta el.

Ezen szokatlanul látogatott közgyűlés elnök-nek egyhangulag Ormódy Imrét és alelnöknek Geiger Manót választotta meg.

1893 évi január hó 26-án tartott ülésen a választmány közgyűlési határozat alapján a hit-községnek templomépítés céljára 5 évre kamat-mentesen 2000 forintot kölcsönzött.

Geiger Manó 1894. január hó 14-én tartott közgyűlésen elköltözés okából alelnöki tisz-teréről lemondott. Helyébe Hubert Manó lett meg-választva.

Ezen közgyűlésen Mangold Hermann, aki 14 éven át ritka pontossággal és buzgalommal látta el pénztárnoki tisztségét, lemondott és állást vállalni többé nem lévén hajlandó, a közgyűlés helyébe Kovács I. M. eddigi számvizsgálót választotta meg pénztárnoknak, aki teendőit nagy szakértelemmel, lelkiismeretesen és buzgón végezte 1909. április hó 4-én bekövetkezett haláláig. Váratlan elhunyt mélyen elszomorította ez egy-let tagjait és az általános tisztelet és becsülés, mely őt életében körülvette, halála után sem fog megszűnni, mert 16 évi működése például fog szolgálni mindenha az egyleti tagoknak.

Az ilyképp megüresedett pénztárnoki tisztséget Hirtenstein Márk vállalta el, kinek az egyesület ezért nagy köszönettel van.

Ormódy Imre 1896 január hó 18-án Buda-pestben elhunyt. Őt évi viselte az elnöki tisztséget. Múltó utódja volt Steiner Mihálynak. Egyletünket a szó legnemesebb értelmében jótékonyági egy-letté fejlesztette. A jótékonyágot senki sem gyakorolta nála nagyobb szeretettel és elő-zékenységgel. A segélyre szoruló nem pirult, ha tőle segínyt nyert a kéregetőnek nem kellett kunyorálni. Bizalommal fordultak a szegények hozzá, a jötevőhöz, aki barátságosan és jó szívvvel segítette, támogatta őket. Halálával sem szűnt meg az egylet pártfogójának maradni, mert végrendeletében 400 forintot juttatott egyletünk-nek, melynek mindvégig legbőkezűbb barátja és pártfogója volt. Áldott legyen az ő emléke!

Halálával elárvult és majdnem egy évig üresen maradt elnöki székbe Geiger Manót ültette a közgyűlés 1897. február 6-án, aki az előző év végén került ismét vissza városunkba és aki három esztendőig viselte ezen tisztséget, mely idő alatt a megcsappant pénztár gyarapításán sikeresen buzgálkodott.

1900. évi január hó 14-én tartott közgyűl-ésen dr. Pollák Győző elnöké, Klein Róbert pedig alelnökké lett megválasztva. Az ő elnökléte alatt az egylet alapszabályait módosította és a miniszterium 1904. április 3-án jóváhagyta.

1903. január hó 3-án megtartott választ-mányi ülésen dr. Pollák elnöki tiszteréről írásban lemondott. A választmány a lemondást tudomásul nem vette, hanem küldöttségileg felkérte, hogy lemondását vonja vissza. Minthogy azonban dr. Pollák elhatározását megmásítani nem akarta, ugyanezen hó 11-én tartott közgyűlésen elnöké-ujból Geiger Manót, alelnöknek Hubert Manót választották meg.

Geiger Manó hivatalát 1909. december hó 12-én bekövetkezett haláláig viselte. Az egylet benne alapító és választmányi tagját, alelnöké: és elnöké gyászolja. A megboldogult mindezen minőségében a Maskil el Dol igaz barátja és agilis vezére volt.

A Geiger halálával megürült elnöki polcot az egylet minden tagjának óhajára dr. Stern Lázár foglalta el, atinek működése elé nagy reményekkel és bizalommal tekint az egylet és akitől sok és eredményes munkát várhatunk.

Amidőn ezekben egyetünk történetének vázlatos rajzát bemutattuk, azt kívánjuk, hogy a jó és nemes példán felbuzdulva tagjaink a jóté-konyáság és a nyomor enyhítésének munkájában vállvetve seregykedjenek, hogy egyletünk minél jobban teljesíthesse magasatos célját, amelyet zászlajára irt: Maskil el Dol!

IDŐJÁRAS.

A nagybecskereki meteorológiai állomás időjárás-jelentése: December 21.

Barométer súlyedő, délután 1:38 órakor: 761.7 mm. Hőmérséklet: maximum 5.3. C°, min. 0.6 C°. Csapadék: —. Felhőzet: Cu—St. 10. Szélirány és erősség: N—W. 2. Jólát a következő 24 órára: Változóköny. Széles. Hűvös. Elvételre csapadék.

Jelmagyarázat: A barométer állása a déli leolvasás tünteti fel a helyi magasságra való átszámítás nélkül; 0° C-ra redukálva. Maximum és minimum este 8 óra 38 6 perctől másnap este 8 óra 38 percg; csapadék reggel 6 óra 38 perctől másnap reggel 6 óra 38 percg; felhőzet: Ci = firtősfelhő, Cu = gomolyfelhő, St = rétegesfelhő, Nb = esőfelhő, Ci—St = felhőfátyol, Ci—Cu = báránnyfelhő, Cu—St = réteges gomolyfelhő. Szélirány: N = észak S = dél, W = nyugat, E = kelet. Felhőzet nagyság, 0 = tiszta ég, 10 = teljesen borult. Szélerősség: 0 = szélcsend, 8 = nagy vihar.

TÁVIRATOK

Országgyűlés.

— A képviselőház ülése. —

Budapest, dec. 21. (A „Torontál” eredeti távirata.) A képviselőház mai ülését is a szerbiai kereskedelmi szerződés dolga foglalta le. Az ellenzék minden alkalmat megragad, hogy a parlamentet az elinté-zésre váró sok más nagyfontosságú javas-lat elől elzárja s így buzza a vitát is a szerb kereskedelmi szerződésnél, amelynek a törvénynyé válására pedig már a legfőbb szükség volna. Volt azonkívül a mai ülé-sen egy sereg interpelláció is, amelyek szintén jó időt foglaltak le.

Az ülésen Kabos Ferenc alelnök elnökölt.

Miután felolvassák az interpellációs könyvet, amelybe számos interpelláció van bejegyezve, folytatják a szerb kereskedelmi szerződésről szóló törvényjavaslat tárgya-lását.

A mai vitában Kovács Sándor gazda-párti, Mezőssy Béla és Baross János Kossuth-pártiak beszéltek hosszasan az agrariusok érdekében és a javaslat ellen.

Itt a vitát holnapra halasztották s át-tertek az interpellációkra.

Interpellálnak: Szmracsányi György egy banksoport ügyében, Ivánka Imre a folytonos építési szerencsétlensé-gek, valamint egy bíróválasztás dolgában, Ugron Gábor a kolozsvári Rákóczi-bílikom ügyében, Huszár Károly a kecskeméti 13 huszár megszökése miatt, Kovács János pedig az udvardi választás ügyében.

A trónörökös nyitja meg a delegációt.

Budapest, dec. 21. (A „Torontál” eredeti távirata.) Ma hivatalosan is meg-erősítik azt a hírt, hogy a december 28-ikára Budapestre összehívott delegációt a király helyett Ferencz Ferdinánd trónörökös nyitja meg. A miniszterelnököt, aki ez a ritka politikai eseményt előké-szítette, tegnap este értesítette Aehren-thal gróf külügyminiszter erről. Bécsi jelentés szerint a trónörökös december 28-án reggel érkezik Budapestre, hogy ugyanaznap délben a budai várpalotában a király képviselőletében megnyissa a de-legációt. A felhivatalos Bud. Tud. szintén 28-ikára jelzi a trónörökösnek Budapestre való érkezését. Egy másik jelentés szerint a főváros polgársága körében mozgalom indult meg, hogy a trónörököst ebből az alkalomból impozánsan fogadják.

A bankprovizórium és a pártok.

Budapest, dec. 21. (A „Torontál” eredeti távirata.) A nemzeti munkapárt tegnap este értekezletet tartott, amelyen a bankprovizóriumot tárgyalta. Az értekezlet a javaslatot elfogadta. — Ugyancsak tegnap este tárgyalta a javaslatot a Justh-párt is, mely viszont nem fogadta el a javaslatot.

A jövő évi delegáció.

Budapest, dec. 21. (A „Torontál” eredeti táv.) Mint Bécsből sürgönyzik, a második delegációs ülés januárról elmarad és február közepén tartják meg Budapestben, amikor a király is Budapestre érkezik.

A főrendiház és a perrendtartás.

Budapest, dec. 21. (A „Torontál” ered. táv.) A főrendiház tegnap délután ülést tartott, amelyen az új polgári per-rendtartást tárgyalta. A javaslatnak a vallásra vonatkozó 306-ik szakaszánál fel-szólalt Csernoch János csanádi püspök és amellet kardoskodott, hogy a vallást ezentul is megkérdézzék. Ilyen irányu indítványt is tett, amit azonban nem fogad-tak el s a javaslatot a képviselőház által megállapított szöveggel fogadták el.

Határidő-üzlet.

Buza (decemberre)	21.84—
Buza (áprilisra)	21.46—
Zab (áprilisra)	16.78—
Tengeri (májura)	15.18—

Felelős szerkesztő: SOMFAI JÁNOS.

Ujdonság! Páratlan olcsóság!
Gázt önfelvezető „Rádium” izzóégek

Legolcsóbb, legjobb, legtisztább világítás.

Ne mulassza el az alkalmat ezen igazán páratlanul nevezhető találmányt megismereni.

Nincs korom, nincs füst, nincs bél, nincs tisztítás, veszély kizárva, nem kell semmiféle bevezetés!

Minden lámpa önmagában véve fejleszti a szükséges gázt, hordozható és meglepően kellemes fehér, intenzív fényt ad

Olcsóságuknál fogva rövid idő alatt önmagukat kifizetik, mert 100 gyertyafény erősségű tiszta kellemes fehér fényük mellett

csak 2-2 1/2 fillért fogyasztanak óránként.

A „Rádium” izzóéglámpa felső basinjába „Rádium-olaj” használtatik.

Tessék részletes árjegyzéket és leírást kérni.

Üzletemben bárkinek üzembe helyezve bemutatom; esetleg kívánatra megbizottamat kiküldöm!

A „Rádium” izzóéglámpa Auer világító-találmányával az Auer égővel van ellátva.

Függőlámpa izzóéggel, bronzirozva K. 30.

Sárgaréz polirozott díszes kivitelben: K. 32.—

Berényi Bódog
vas- és érczárkereskedés
Nagybecskerek.

Telefon 223. 1054-10.1 Alapítva 1870.

ELSŐRENDÜ TŰZIFA,

angol antraoit, salon-kőszén, e o a k s, faszén, kovács-kőszén, mindennemű deszkák, gerendák, : tölgyfa, mindennemű bográrta, szőlőkaró : :

kapható

Kurländer Imrénél Nagybecskereken.

rodai telefonszám 35.

Fatelepek telefonszám 89

Fatelepek : Ko ona-utca, Aradáci-utca és Kurländer-udvar.

187-20.28

Hasznos karácsonyi ajándékul ajánljuk tetszetős külsejű

családi perselyeinket

melyeket használhatra mindenkinek 1031-65

ingyen

engedünk át, ki egyidejűleg nálunk 5 K.-nát gyümölcsöző betétként elhelyez.

Ezen, valamint az átengedett perselyekben megtakarított pénzek után 1/2%-kal több kamatot fizetünk, mint egyéb betéteink után.

Torontálvármegyei Központi Hitelszövetkezet, mint az Országos közp. hitelszövetkezet tagja

TORONTÁLI CIPŐGYÁR

Torontáli cipőkben nagy választék.

Torontáli cipőkben nagy választék.

A legszebb játékszerkiállítás látható

Benó Testvérek ezelőtt **Kokits A. F.**

Telefon 201.

Nagybecskerek.

Telefon 201.

Vidéki megrendelések azonnal és a legnagyobb készséggel eszközöltenek.

641-201105